

72.12012

17/ค

๕

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ปริญญาพนธ์

ของ

ประกอบ พรหมรักษ์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตลุมพית 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575, 3915058

29 ต.ย. 2524

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มิถุนายน 2523

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

บทคัดย่อ

ของ

ประกอบ พรหมรักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มิถุนายน 2523

การศึกษาค้นคว้ามีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงลักษณะผู้นำของครูใหญ่ซึ่งเป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 18 ข้อ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ครูฝ่ายปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2521 จำนวน 510 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ t-test

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย เป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก มากกว่าอายุน้อย และที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มากกว่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย เป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายมากกว่าเพศหญิง (แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบอัตตาธิปไตยและเสรีนิยม เป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน) ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองกับต่ำ ไม่แตกต่างกัน และลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม เป็นที่ยอมรับปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับมาก และที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย ไม่แตกต่างกัน

ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย วุฒิต่ำ เพศหญิง (ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก) ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย

ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก วุฒิต่ำ เพศชาย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและเสรีนิยม มากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและเสรีนิยม มากกว่าแบบอัตตาธิปไตย

THE LEADERSHIP STYLES OF THE ELEMENTARY SCHOOL PRINCIPALS AS DESIRED BY
THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN CHANGWAT CHAIYAPHUM
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

AN ABSTRACT

BY

PRAGOB PROMRUK

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

June 1980

The purposes of this study were to investigate and to compare the leadership styles of the elementary school principals as desired by the elementary school teachers who were differentiated on ages, educational qualifications, sexes and periods of teaching experiences in Changwat Chaiyaphum Administrative Organization.

The sample was comprised of 510 elementary school teachers in the Academic Year 1978. All respondents were asked to complete the questionnaires which provided demographic data of the respondents and the data consisted of 18 items related to leadership styles of the elementary school principals. The t-test was used to analyze the data. Any significant differences between the comparison groups was accepted at .05 level.

Results revealed as follows the democratic and autocratic leadership styles of the elementary school principals were much more desirable for the teachers who were old with longer periods of teaching experience than the ones who were young with less teaching experience, the democratic principals were more desirable for the male teachers than the female ones. No significant differences were found between the male and female teachers' expression related to the autocratic and laissez-faire school principals. No significant difference between the teachers with high and low educational qualifications, were found toward all three types of school principal leadership styles. The study also indicated that no significant differences in perception of the teachers who were differentiated on ages and periods of teaching experience toward the laissez-faire principals.

The female elementary school teachers who were young with higher educational qualification and longer period of teaching experience, desired to work with laissez-faire principals rather than other types of the school principals.

The male elementary school teachers who were old with lower educational qualification, desired to work with the democratic and laissez-faire school principals rather than the autocratic ones. However, no significant difference of the teachers' expression in order to work with the laissez-faire and democratic school principals.

The study finally, indicated that the elementary school teachers under the Changwat Chalyaphum administrative organization prefer to work with the democratic and laissez-faire school principals rather than the autocratic ones.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

ประไพ รอดปรานี ประธาน
กมลรัตน์ ธีระพร กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชิตพงศ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำอย่าง ไกลลึกตลอดเวลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และหัวหน้าส่วนอำเภอทุกอำเภอ ตลอดจน ครูใหญ่-อาจารย์ใหญ่ และครู-อาจารย์ โรงเรียนที่เป็นหน่วยตัวอย่างทั้ง 70 โรงเรียน ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกรุณาตอบแบบสอบถามของการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ คุณสุพล ทอพล คุณเจริญ ทอพล คุณนิยม ทอพันธุ์ คุณศิริพงษ์ แกมเงิน คุณปกรณ์ ศรีอ่อน คุณสุนทร ก้าวาวร คุณพิศวง ไตรณรงค์ คุณปรานี เขยชัยภูมิ คุณเสมอ ทอพล คุณทองลวน ผ่องสกุล คุณสมพูน อุชาติ คุณจินตนา กองแก้ว คุณเจียมใจ ทอพันธุ์ คุณสำลี ศรีอ่อน คุณเข้มทราย ศรีแสน คุณอัมพร ขุนวิชัย และคุณเอรทัย สุวารีย์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการ ตรวจเช็คคะแนนแบบสอบถาม

และขอขอบคุณ คุณพิบูล พรหมรักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลา จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ประกอบ พรหมรักษ์

สารบัญ

บท

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	3
	ความสำคัญของการศึกษาคนควา	3
	ขอบเขตของการศึกษาคนควา	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	ผู้นำ	6
	ลักษณะผู้นำ	8
	ผู้นำในสถานศึกษา	11
	งานของผู้นำในสถานศึกษา	14
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำ	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
	สมมติฐานของการศึกษาคนควา	19
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นควา	21
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล	24
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน	29
ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่างกัน	32
ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน	35
ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน	38
ตอนที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	41
5 สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	43
ความมุ่งหมายในการศึกษาคนกว่า	43
วิธีดำเนินการศึกษาคนกว่า	43
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
อภิปรายผล	48
ขอเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	64

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูฝ่ายปฏิบัติการจำแนกตามอำเภอและจำนวนโรงเรียน ...	22
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากครูฝ่ายปฏิบัติการ โดยจำแนกตามอำเภอ และจำนวนโรงเรียน	25
3	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าอายุมาก	29
4	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย	30
5	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก	31
6	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูงกับต่ำ	32
7	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง	33
8	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำ	34
9	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง	35
10	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชาย	36
11	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศหญิง	37
12	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไทย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกับน้อย	38

13	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก	39
14	เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย	40
15	เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	41
16	เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบ เสรีนิยมกับแบบอุตคาธิปไตย ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ	42
17	การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	70

ภูมิหลัง

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระดับพื้นฐานอย่างมีรูปแบบเหมาะสมในสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถ นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนสามารถคงสภาพการอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความรู้และทักษะในการทำงาน รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ รู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 11 - 13) และการประถมศึกษาเป็นการศึกษาระดับศึกษาที่คนส่วนใหญ่ได้รับ ทั้งยังเป็นบันไดที่จะก้าวไปสู่ การศึกษาระดับสูง ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีเกียรติในสังคม (คณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ 2521 : 1) ดังนั้น การที่โรงเรียนประถมศึกษาจะสามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารคือ คน เงิน หรืองบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีจัดการ ในบรรดาปัจจัยเหล่านี้ "คน" นับว่ามีความสำคัญ เป็นอันมาก ดังกล่าวกันว่า คนสำคัญยิ่งกว่าเงินและสิ่งของมากมายนัก เพราะถ้าคนมีความ สามารถแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว (สมพงศ์ เกษมสิน 2519 : 2) สำหรับคนในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ประกอบด้วยบุคคลที่สำคัญสองฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารและ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายบริหารประกอบด้วยครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วย อาจารย์ใหญ่ เป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อผลงานขององค์กรหรือของ โรงเรียนมาก เพราะผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่เป็นผู้นำของโรงเรียนช่วย อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ซึ่งเป็นผู้นำของโรงเรียน จะต้องคอยแนะนำจิตใจและคอยกระตุ้นให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นฝ่าย ปฏิบัติการให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาการปฏิบัติ หน้าที่ของครูใหญ่ซึ่งเป็นผู้นำของโรงเรียน โดยพิจารณาจากการใช้อำนาจและการให้ลูกน้องมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานเป็นเกณฑ์แล้ว อาจแบ่งลักษณะผู้นำของครูใหญ่ออกได้เป็นสามแบบคือ ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย ผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้นำแบบเสรีนิยม

ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย เน้นการใช้อำนาจหน้าที่ของตน มอบอำนาจให้ลูกน้องแต่เพียงเล็กน้อย ลูกน้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่มากนัก ส่วนผู้นำแบบประชาธิปไตยนั้นช่วยให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ และผู้นำแบบเสรีนิยมนั้น มอบอำนาจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ ปลอบให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตามสบาย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้นำจะประสบผลสำเร็จได้ ผู้นำต้องเป็นตัวแทนของความปรารถนาและจุดมุ่งหมายของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้นำอาจยกระดับความปรารถนาและจุดมุ่งหมายให้สูงขึ้นได้ แต่จะต้องไม่สูงเกินไปจนกระทั่งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตามไม่ทัน นอกจากนี้ ผู้นำจะต้องรู้จักกลุ่มที่ตนเป็นผู้นำ รู้ว่าสมาชิกมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง สามารถเรียนรู้เพื่อทำอะไรได้บ้าง และผู้นำจะต้องรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะช่วยให้กลุ่มมีประสิทธิภาพในการทำงานมากน้อยเพียงใด จะต้องรู้จักสมาชิกทั้งที่เป็นรายบุคคลและขณะเมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ผู้นำจึงจะประสบผลสำเร็จได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 61) และนอกจากนี้ วอร์ริค (Warrick. 1973 : 3095 - 3096-A) ได้ทำการศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ และความสามารถในการปรับตัวที่ส่งผลต่อความพอใจในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ในธุรกิจเอกชน ผลวิจัยพบว่า ผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ มีผลต่อการทำงานและความพึงพอใจของคณาจารย์มากกว่าผู้นำที่ไม่สามารถปรับตัวได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้นำมีลักษณะตรงตามความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานมากเพียงใด ผลงานก็จะยิ่งสูงมากเพียงนั้น (ศิริเจริญชัย 2521 : 50)

จากการสังเกตและสอบถามทัศนะของครูฝ่ายปฏิบัติการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิหลายคนที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูใหญ่ในฐานะผู้นำของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิพอสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานของครูใหญ่บางคนเป็นไปในลักษณะยึดถือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูในโรงเรียน ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ ขาดความยุติธรรม ครูใหญ่บางคนไม่เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ปลอบให้ครูในโรงเรียนตัดสินใจทำงานเอง การปฏิบัติเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานและเป็นสาเหตุให้ครูภายในโรงเรียนละเลยไม่เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ผลงานด้านการเรียนการสอน

ตกต่ำ ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการสอบไล่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่ายังมีเด็กนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นอยู่มาก เช่น ปีการศึกษา 2520 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 เข้าสอบ 98,207 คน สอบตก 7,146 คน คิดเป็นสอบตกร้อยละ 7.75 ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 นั้น เข้าสอบ 33,362 คน สอบตก 559 คน คิดเป็นสอบตกร้อยละ 1.76 ปีการศึกษา 2521 นักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 - 6 เข้าสอบจำนวน 129,412 คน สอบตก 5,762 คน คิดเป็นสอบตกร้อยละ 4.42 (หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดชัยภูมิ 2521 : ไม่มีเลขหน้า) จากสาเหตุและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรได้รับการศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดชัยภูมิ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาลักษณะผู้นำของครูใหญ่ให้อยู่ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความต้องการของครูโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานของครูใหญ่ในฐานะผู้นำของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบใดเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิที่มีอายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูใหญ่ที่จะปรับปรุงและพัฒนาลักษณะผู้นำของตนเองให้อยู่ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับความต้องการของครู ซึ่งจะช่วยให้การบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมครูใหญ่ การพิจารณาคัดเลือกครูเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ให้ได้บุคคลที่มีลักษณะผู้นำตรงตามความต้องการของครูโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันเท่านั้น

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูฝ่ายปฏิบัติการ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2521 โดยศึกษาจากทุกอำเภอ สุ่มจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอมาร้อยละ 10 ของโรงเรียนในอำเภอนั้น ๆ แล้วสุ่มจำนวนครูฝ่ายปฏิบัติการจากโรงเรียนที่สุ่มได้ในชั้นต้นมาร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 569 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 อายุ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ ครูที่อายุน้อย ได้แก่ครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี กับครูที่อายุมาก ได้แก่ครูที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป

3.1.2 วุฒิ แบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ครูที่มีวุฒิสอง ได้แก่ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าขึ้นไป กับครูที่มีวุฒิต่ำ ได้แก่ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ได้แก่ครูที่รับราชการมาแล้วตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ได้แก่ครูที่รับราชการมาต่ำกว่า 10 ปีแต่ไม่น้อยกว่า 1 ปี

3.2 ตัวแปรตาม

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา หมายถึง ลักษณะของการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของครูใหญ่ ซึ่งครูปรารถนาให้ครูใหญ่ปฏิบัติเช่นนั้น แบ่งออกเป็นสามลักษณะ คือ ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบเสรีนิยม ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาทั้งสามแบบนี้ ประเมินได้จากการตอบแบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ ออเรน ยูริส

1.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบอัตตาธิปไตย หมายถึง ครูใหญ่ประเภทที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัวและเชื่อมั่นในตนเองมาก ชอบวางท่าใหญ่โต ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกียรติผู้อื่น

1.2 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย หมายถึง ครูใหญ่ประเภทที่ใจกว้าง ถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดของตนเอง การบริหารงานมักกระทำในนามของกลุ่ม มีการปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำงานได้ด้วยตนเอง ในการปฏิบัติงานก็มีการไว้วางใจกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

1.3 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบเสรีนิยม หมายถึง ครูใหญ่ประเภทที่ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานตามสบาย ใช้อำนาจในการควบคุมแต่น้อย มอบอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ ผู้ใต้บังคับบัญชาต่างก็มีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งการเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ไปตามอัธยาศัย ครูใหญ่แบบนี้คอยแต่ลงนามหรือผ่านเรื่องเท่านั้น

2. ครูใหญ่ หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่บริหารการศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

3. ครู หมายถึง ครูฝ่ายปฏิบัติการทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2521

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำ

ในสังคมที่มีคนอยู่ตั้งแต่สองคนขึ้นไป จะพบว่ามีคนหนึ่งเป็น "ผู้นำ" เสมอ และถ้ามีคนอยู่รวมกันมาก ๆ อาจมีผู้นำมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ กลุ่มคนที่รวมกันอยู่มักมีใครคนหนึ่งหรือหลายคนมีบทบาทมากกว่าคนอื่น ๆ คนอื่นหลายคนชอบเขา หลายคนยอมรับนับถือและรับฟังเขา เขาเป็นผู้นำอำนาจเหนือคนอื่น เขาคือผู้นำ (ภิญโญ สาร 2519 : 139) การเป็นผู้นำเกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจสามประการคือ พลังอำนาจ อิทธิพล และอำนาจหน้าที่ การเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกยอมรับอำนาจ คนที่มีอำนาจแต่ไม่มีใครยอมรับ ก็จะเป็ผู้นำไวยาวัจกร ผู้นำกับกลุ่มเป็นของที่แยกกันไม่ไค้ ถ้าไม่มีกลุ่มก็ไม่มีผู้นำ และถ้ากลุ่มขาดผู้นำ กลุ่มนั้นก็จะเจริญไวยาวัจกร (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2521 : 26) ดังนั้น ผู้นำจึงเป็นเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชา และต่อผลงานในส่วนรวม ความสามารถและลักษณะผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับปริมาณ คุณภาพ และคุณค่าขององค์การ ที่มีผลสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น ๆ ไค้เป็นอย่างดี (สมพงษ์ เกษมสิน 2516 : 395)

ฮาลปิน ได้ให้ความหมายของ ผู้นำ ไว้ว่า ผู้นำคือผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในการปกครองต่อไปนี้

1. บุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคคลในหน่วยงานมากกว่าบุคคลอื่น
2. บุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าคนอื่น
3. บุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญที่สุดในการทำงานให้หน่วยงานดำเนินไปสู่จุดหมายที่วางไว้
4. บุคคลผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากบุคคลอื่น ๆ ให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำในหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงาน (Halpin.

นี่ก็ ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้อย่างกว้าง ๆ เช่นกัน คือ

1. ผู้นำ คือ ศูนย์กลางของกลุ่ม (Central figure) หมายความว่า ผู้นำเป็นศูนย์กลางของกลุ่ม เป็นผู้ที่มามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกว่าบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มและสามารถนำความสนใจนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้

2. ผู้นำ คือ ผู้กำหนดเป้าหมายของกลุ่ม (Group goals determiner) หมายความว่า ผู้นำเป็นผู้ที่นำกลุ่มในการกำหนดเป้าหมาย หรือจุดหมายปลายทางในการดำเนินงานของกลุ่ม

3. ผู้นำ คือ ผู้ที่กลุ่มเลือกให้เป็นผู้นำ (Sociometric choice) หมายความว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากคนในกลุ่ม เพราะเห็นว่าจะสามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้ และมีคุณสมบัติตรงตามที่กลุ่มต้องการ

4. ผู้นำ คือ ผู้ที่ก่อให้เกิดความผสมกลมกลืนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่ม ผู้นำลักษณะนี้ไ้เน้นถึงการกำหนดและการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม ผู้นำจะเป็นผู้พยายามทำความเข้าใจในรูแนว ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี แล้วจึงนำวิธีการชักชวนโน้มน้าว ความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นมาปรับปรุงผสมผสานให้สอดคล้องกับแนวทางที่เป็นเป้าหมายของกลุ่ม โดยคำนึงถึงความประนีประนอม ความสามัคคี การยึดเหนี่ยวทางจิตใจภายในกลุ่มและความเข้าใจซึ่งกันและกัน ฉะนั้น ผู้นำจึงควรที่จะได้ใช้ความพยายามในการผสมผสานความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่มให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่ม

5. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมผู้นำ (Leadership behavior) หมายความว่า เป็นบุคคลที่แสดงหรือประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ โดยอาจจะอาสาสมัครนำเองก็ได้เช่น แสดงตนเป็นผู้นำขณะที่ร่วมกันพิจารณากิจกรรมภายในกลุ่ม

6. ผู้นำ คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามบทบาท (Role-Image) หมายความว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่แสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามบทบาทซึ่งกลุ่มของเขาคิดว่าเขาจะแสดงบทบาทเช่นนั้น และบทบาทที่แสดงนั้นต้องเป็นบทบาทที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นบทบาทของผู้นำ

ลักษณะผู้นำ

เครช ครัทช์ฟิลด์ และบอลลาชี (Krech, Crutchfield and Ballachey. 1962 : 422 - 423) กล่าวว่า มีวิธีที่จะพิสูจน์ว่าใครเป็นผู้นำของกลุ่มอยู่ 2 วิธี คือ

1. โดยวิธีตามสมาชิกของกลุ่มว่า สมาชิกในกลุ่มเห็นว่าใครเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการอำนวยความสะดวกมากที่สุด

2. โดยวิธีตามผู้สังเกตการณ์กลุ่มว่า เห็นว่าใครเป็นผู้ที่พยายามใช้อิทธิพลในการจูงใจเพื่อนร่วมงาน หรือดูจากบันทึกว่า สมาชิกของกลุ่มคนใดใช้อิทธิพลจูงใจเพื่อนร่วมงานได้มากที่สุด

สำหรับการแบ่งลักษณะผู้นำนั้น มีวิธีการอยู่หลายวิธีเช่น การแบ่งลักษณะผู้นำโดยการพิจารณาจากสถานะ (Status) ของการเป็นผู้นำ พิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ การแบ่งลักษณะผู้นำโดยการพิจารณาจากสถานะ (Status) ของการเป็นผู้นำนั้น ชูบ กาญจนประกร กล่าวว่า แบ่งได้ดังนี้

1. ผู้นำตามกฎหมาย (Legal leaders) หมายถึง ผู้นำที่ใคร่มาซึ่งอำนาจในการปกครองบังคับบัญชาจากตัวบทกฎหมายและใช้อำนาจตามกฎหมาย มีลักษณะเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบตามฐานะตำแหน่งหน้าที่ราชการมากกว่าที่ก่อให้เกิดอำนาจหรือใช้อำนาจอันเกิดจากตัวผู้นำ หรือจากบุคลิกภาพของผู้นำเอง หัวหน้าส่วนราชการทุกคนจึงถือว่าเป็นผู้นำตามกฎหมาย

2. ผู้นำโดยลักษณะพิเศษ (Charismatic leaders) เป็นผู้นำอีกแบบหนึ่งซึ่งอาจมีส่วนรวมอยู่ในคุณลักษณะของผู้นำตามกฎหมาย หรืออาจมีอยู่ในตัวคน ๆ เดียว ทั้ง ๆ ที่ผู้นั้นมิได้มีฐานะตำแหน่งในอันที่จะมีอำนาจตามตัวบทกฎหมาย แต่สามารถครองใจคน สามารถให้บุคคลทั้งหลายเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง คำชี้ชวนแนะนำได้โดยบุคลิกภาพและอำนาจจำบังซึ่งมีอยู่ในเรือนกายและเรือนใจของผู้นั้น ความสำเร็จในการครองใจคนของผู้นำแบบนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของศรัทธา มิใช่การบังคับโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย

3. ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic leaders) ผู้นำแบบนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับทั้งทางสังคม ทางการเมือง และการบริหารราชการ ผู้นำแบบนี้มิได้ใช้อำนาจปกครองบังคับบัญชาตามตัวบทกฎหมายอย่างผู้นำตามกฎหมาย และลักษณะผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ก็ไม่เหมือนกับลักษณะของผู้นำโดยลักษณะพิเศษ พระมหากษัตริย์ของไทยนับได้ว่าเป็นผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์เพราะได้รับการเทิดทูน

เคารพหลักการจากปวงชนชาวไทยในฐานะองค์พระประมุขของประเทศ (อมร รัชศาสตร์ และ โสรัจ สุจริตกุล 2505 : 527 - 528 อ้างอิงมาจาก ชูบ กาญจนประกร 2504 : 220 - 249)

การแบ่งลักษณะผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจ (Styles) ของการเป็นผู้นำ ยูริส กลาวว่า แบ่งได้เป็นสามแบบดังนี้ (Uris. 1953 : 29 - 30)

1. ผู้นำแบบอัตตานิยม (Autocratic leader) หรือผู้นำแบบอิตาเลียน คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยใช้อำนาจเป็นใหญ่ โครงสร้างของกลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง สมาชิกมีความสัมพันธ์กับผู้นำเฉพาะในด้านการรับใช้หรือฟังคำสั่ง และการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงศ์ เกษมสิน กลาวว่า มีลักษณะนิยมใช้อำนาจอยู่เกือบตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น การวินิจฉัยสั่งงานต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์ มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าตนมีอำนาจ การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหาทุกเรื่อง มักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสำคัญให้กับตนเอง นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังใช้วิธีเป็นนายขอเท็จจริงแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้เพื่ออาศัยวิธีการดังกล่าวเป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ต้องยอมสยบและเขาหาผู้บังคับบัญชาเสมอ เพราะจำเป็นต้องขอทราบขอเท็จจริงต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน สำหรับนโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ระบบการจ้างงาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่สั่งลงมาจากเบื้องบนทั้งสิ้น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา แม้หากจะฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง ก็เป็นแต่เพียงพิธีการ เพราะการตัดสินใจมักเป็นไปในลักษณะยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นสำคัญ ส่วนลักษณะของการวินิจฉัยสั่งการนั้น กระทำโดยอาศัยการตัดสินใจที่สืบมาจากบนลงมาลงเพียงทางเดียว นอกจากนี้แล้ววัตถุประสงค์ของหน่วยงานก็ไม่กำหนดแน่นอน อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามอารมณ์ของผู้นำทั้งสิ้น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่นิยมการใช้หลักเหตุผลในการดำเนินงานขอเสนอต่าง ๆ ที่ใ้มาจะทองผ่านหลายชั้น บางที่อาจถึง 6 - 7 ชั้น กว่าจะมีการวินิจฉัยสั่งการซึ่งทางเดินของข่าวสารมักจะซับซ้อนและวุ่นเสียเวลา งานจะล่าช้าและค้างคั่ง ระบบการตั้งคณะกรรมการ เป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบที่ได้ผลและเป็นวิธีการที่จะให้เรื่องบางเรื่องซึ่งต้องการนำออกปฏิบัติให้เจียบหายเป็นกลั่นกระหน่ำ และกล่าวว่า "เผด็จการ" ของผู้นำแบบนี้

หมายถึง ผู้โต้งคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ช่วยของหัวหน้า และช่วยไ้ทำงานของหัวหน้าสำเร็จ ไม่ไ้งานของคนสำเร็จ (สมพงศ์ เกษมสิน 2517 : 90 - 91)

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ตักสินใจโดยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีโอกาสไ้รวมแสดงความคิดเห็น โครงสร้างของกลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง แต่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันหลายทิศทาง ลักษณะการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงศ์ เกษมสิน กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือกับผู้โต้งคับบัญชาก่อนดำเนินการเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อการและส่วนรวม เปิดโอกาสให้ผู้โต้งคับบัญชาไ้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเต็มที่ ผู้โต้งคับบัญชาทำตัวเป็นทั้งผู้นำและผู้ให้คำแนะนำสั่งงานแก่ผู้โต้งคับบัญชาและผู้นวมงาน เปิดโอกาสให้ผู้โต้งคับบัญชามีโอกาสไ้ความคิดเห็นและวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำงานไ้บรรลุวัตถุประสงค์ไ้ด้วยตนเอง สร้างความนิยมให้ผู้โต้งคับบัญชามีความรู้สึกวา ผู้นวมงานคอยให้คำแนะนำสั่งสอนและทำงานรวมอยู่กับตน ในการปฏิบัติงานมีความไว้วางใจกัน มีสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจังและเต็มที่ (สมพงศ์ เกษมสิน 2517 : 91)

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามใจชอบ ไม่มีการตักสินใจที่เป็นของตนเอง ไ้มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิกและสมาชิกกับสมาชิก โครงสร้างเป็นแบบขาดตอน ไม่มีระบบกลุ่ม อยู่ในลักษณะกระจายและขาดการประสานสัมพันธ์กัน ลักษณะการบริหารงานของผู้นำแบบนี้ สมพงศ์ เกษมสิน กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วให้ผู้โต้งคับบัญชาเสนอ กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงาน จักระบบระบบงานตามใจชอบ ไม่คอยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก ไม่มีหลักการควบคุมดูแลและไม่ไ้สร้างเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมงานวา ไ้รปฏิบัติงานไ้ผลหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของการทำงานก็ไ้มีการกำหนดแน่นอน เปลี่ยนแปลงไ้ตามที้ผู้โต้งคับบัญชาึกเห็น ซึ่งไม่ขัดหรือผิดจากระเบียบปฏิบัติ หรือตามที้ผู้โต้งคับบัญชาชั้นสูงสั่งลงมาเท่านั้น หัวหน้างานมักไม่เขายุ่งเกี่ยว ไ้ไรจะทำอะไรก็ไ้ ภาวะการเป็นผู้นำหรือหัวหน้างานมีแต่ชื่อหรือสมมตินามเท่านั้น ขาดความคิดริเริ่มตองาน และไม่พยายามจ้ดไ้ให้มีการประเมิณผลงานเพื่อแก้ไขแต่อย่างใด (สมพงศ์ เกษมสิน 2517 : 91)

ผู้นำในสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาในปัจจุบัน มีส่วนประกอบที่สำคัญหลายอย่างขององค์การหรือหน่วยงาน ที่จะช่วยให้องค์การนั้นอยู่ได้โดยไม่ล้ม มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ องค์ประกอบ ที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ หัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน นั้น ในการที่จะรวมพลังทั้งหลายเพื่อพาให้หน่วยงานบรรลุเป้าประสงค์ได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 1) สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา พันธุ์ หันนาคินทร์ กล่าวว่า มีครูใหญ่เป็นผู้นำในการ บริหารโรงเรียน ครูใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ควบคุมดูแลบังคับบัญชากิจการต่าง ๆ ในโรงเรียน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งจะต้องรับผิดชอบบริหารงานในโรงเรียนสามอย่างดังต่อไปนี้

1. งานด้านวิชาการ ได้แก่ การเลือกเนื้อหาของหลักสูตร การแบ่งและการทำประมวล การสอน การจัดทำตารางสอน การเลือกแบบเรียน การจัดห้องสมุด การวัดผลการสอน การจัดแบ่งหน้าที่ การปฐมนิเทศครูใหม่ การสร้างน้ำใจในการทำงานให้คณะครู การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น การพิจารณาความดีความชอบ การประชุมครู การปกครองครูโดยทั่วไป และการนิเทศการสอน

2. งานด้านบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดภาระงานและแนว รวมทั้งการปฐมนิเทศ การให้ความสะดวกและสวัสดิการแก่นักเรียน เช่น การจัดอาหารกลางวัน การจัดที่รับประทานอาหาร การจัด กิจกรรมนักเรียน การกีฬา การควบคุมความประพฤติของนักเรียน รวมทั้งการรักษาวินัยด้วย

3. 4. งานด้านธุรการและการบริหารทั่วไป ได้แก่ การทะเบียนของนักเรียน การบัญชี การเงิน การรักษาพัสดุของโรงเรียน การรักษาอาคารสถานที่และสนาม การติดต่อกับสถานศึกษา หรือองค์การอื่น ๆ การประชาสัมพันธ์ (พันธุ์ หันนาคินทร์ 2513 : 49 - 50) และ บุญชู พุ่มเจริญ กล่าวว่า สำหรับงานในหน้าที่รับผิดชอบของครูใหญ่ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการ ครูนั้น ได้กำหนดไว้กว้าง ๆ คือ บริหารงานในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา ลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติมีดังนี้คือ

วางแผนปฏิบัติงาน กำหนดวิธีดำเนินงานและติดตามผลด้านวิชาการ ธุรการ ปกครอง และ กิจกรรม ควบคุมดูแลการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยจัดทำ รายงานการสอน โครงการสอน คู่มือประกอบการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา ควบคุมดูแล บริเวณอาคารสถานที่และงานด้านการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ งานทะเบียน เอกสาร ให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมดูแล ปกครอง มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ติดตามแก้ปัญหา

และนิเทศ บังคับบัญชาครู อาจารย์ นักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องครบถ้วน คุณแลสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของนักเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่อื่น สร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น จัดให้มีกิจกรรม มีการประเมินผลงาน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (บุญชู พุมเจริญ 2521 : 270 - 271) และในฐานะที่ครูใหญ่เป็นหัวหน้าสถานศึกษา แคมป์เบลและคนอื่น ๆ กล่าวว่า หัวหน้าสถานศึกษาต้องแสดงบทบาทของผู้นำที่ประการ คือ

1. หัวหน้าสถานศึกษาต้องเป็นผู้จัดรูปร่าง ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูใหญ่อาจทำเองหมด ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูใหญ่อาจมอบหน้าที่ ความรับผิดชอบ และอำนาจให้ผู้อื่นทำบาง ไม้ว่าครูใหญ่จะทำเองหรือให้ผู้อื่นช่วยทำ ครูใหญ่จะต้องจัดรูปร่างงานโดยให้ภารกิจที่ปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ

2. หัวหน้าสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้สื่อความหมาย เนื่องจากครูใหญ่ต้องอยู่ท่ามกลางบุคคลทั้งหลายที่ประกอบเป็นสถานศึกษา ดังนั้น ครูใหญ่จำเป็นต้องสื่อสารหรือสื่อความหมายกับคนทั้งหลาย เพื่อให้โรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงบทบาทของผู้นำทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการสอน การร่วมกับสมาคมวิชาชีพ หรือมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์เกี่ยวกับแนวความก้าวหน้าทางการศึกษา

4. หัวหน้าสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้บังคับบัญชา ครูใหญ่จำเป็นต้องบังคับบัญชาใ้ในงานทั้งหลายลุล่วงไปด้วยดี รู้จักใช้อำนาจหน้าที่ด้วยความเหมาะสม (Campbell and others. 1968 : 225 - 227)

โจนส์ และคนอื่น ๆ มีความเห็นว่า หัวหน้าสถานศึกษาต้องแสดงบทบาทของผู้นำ ดังนี้

1. เป็นผู้นำทางการศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาอาจทำได้โดยรับผิดชอบในความก้าวหน้าทางการวิชาการของตน รวมเป็นสมาชิกกับสมาคมวิชาชีพของตน รู้จักผลิตและใช้งานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของโรงเรียนยอมเหนือกว่าจุดมุ่งหมายของตนเอง รู้จักใช้คนในลูกักกับงาน เป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรม มีความเชื่อมั่นและเชื่อในศักดิ์ศรีของเพื่อนร่วมงาน รู้จักวิธีที่จะขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่น ห่วงใยสวัสดิภาพของเพื่อนร่วมงาน มีความศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง

2. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น โรงเรียนจำต้องบริการสังคม และให้สังคมไทยช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียน

3. เป็นผู้นำในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษาและวิจัย หัวหน้าสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันหัวหน้าสถานศึกษาจำเป็นต้องสนใจเกี่ยวกับการวิจัยและวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

4. รู้จักประเมินผลงานของตนเอง หัวหน้าสถานศึกษามีหน้าที่ปฏิบัติเฉพาะงานประจำวันเท่านั้น ยังต้องมีความเป็นผู้นำอีกด้วย พฤติกรรมของหัวหน้าสถานศึกษาควรจะมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอน ดังนั้น หัวหน้าสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องประเมินบทบาทของตนเองอยู่เสมอ

เฮนซลี และคนอื่น ๆ ให้ความเห็นว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะต้องแสดงบทบาทของผู้นำในการวางนโยบายในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. โปรแกรมทางการศึกษาและกระบวนการสอน
2. บุคลากรคานักเรียน ครูอาจารย์ คนงานภารโรง การเงินและงานธุรการต่าง ๆ
3. จักรวรรยาทาสของสิ่งแวดล้อมเพื่อใ้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลดีที่สุด
4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยน

ความคิดกัน

5. เน้นการนำงานวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาความรู้และเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน
6. พัฒนาทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

(เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2521 : 49 อ้างอิงมาจาก Hencley and others. 1970 : 79)

งานของผู้นำในสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ได้ให้ความเห็นว่า งานของหัวหน้าสถานศึกษา คือ แสดงบทบาทของผู้นำในด้าน งานวิชาการ งานธุรการและพัฒนา งานกิจการนักเรียน โดยการเป็นผู้นำในการพัฒนาภารกิจดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และงานดังกล่าวนี้สามารถแยกออกได้เป็นห้าประการดังต่อไปนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 54 - 59)

1. โปรแกรมการเรียนการสอน ครูใหญ่จำเป็นต้องเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน การปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน จึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งครูใหญ่จะต้องจัดทำให้สอดคล้องกับความต้องการสังคม ของนักเรียนและจุดประสงค์ของโรงเรียน
2. งานบุคลากรคณาจารย์ ครูใหญ่สามารถแสดงบทบาทของผู้นำเกี่ยวกับบุคลากรคณาจารย์ในด้าน การจัดหาครูใหม่ การปฐมนิเทศครูใหม่ การมอบหมายงานใหม่ปฏิบัติ การพัฒนาครูอาจารย์ การประเมินผลคณะครู สำหรับบทบาทของครูใหญ่เกี่ยวกับบุคลากรคณาจารย์นี้ครูใหญ่อาจไม่จำเป็นต้องกระทำทุกขั้นตอนก็ได้ กระทำเฉพาะในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น
3. งานบริการบุคลากรคณาจารย์ งานของครูใหญ่เกี่ยวกับนักเรียนนั้น มีเรื่องสำคัญ ๆ ที่ครูใหญ่จะต้องศึกษาและพิจารณาเช่น ความสอดคล้องของค่านิยมระหว่างนักเรียนกับครู การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้นักเรียนมีส่วนปกครองตนเอง การจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน วินัยและการลงโทษ เสรีภาพของนักเรียน
4. การเงินและอาคารสถานที่ ภารกิจของครูใหญ่ในด้านนี้ได้แก่ การทำงานประมาณ การควบคุมการใช้จ่าย การซื้อและการจ้าง การวางแผนการก่อสร้างอาคารใหม่ และการใช้สถานที่ให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานของครูใหญ่ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การวิเคราะห์สังคม วิเคราะห์ถึงลักษณะของชุมชน ความต้องการและค่านิยมของชุมชนนั้น การสื่อสารกับชุมชน เป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในข้อมูลของโรงเรียนแก่ชุมชน การหาทางให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำ

การเป็นผู้นำนั้นไม่สามารถจะยึดเอาแบบใดแบบหนึ่งตายตัวได้ จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ แบบของผู้นำจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้พฤติกรรมจริง ๆ กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาสอดคล้องกัน (เสริมศักดิ์ วิทยาศาสตร์ 2521 : 73) ดังนั้น แบบของการเป็นผู้นำจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเป็นผู้นำหลาย ๆ อย่าง ซึ่ง กรอสส์ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า การเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอย่างน้อยสามประการ คือ ผู้นำ กลุ่มของผู้นับตาม และสถานการณ์ (Gross. 1964 : 41) ส่วน เดวิส มีความเห็นว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลและเป็นตัวกำหนดบทบาทของผู้นำที่เหมาะสมนั้นได้แก่ ผู้นำ ผู้นับตาม จุดมุ่งหมาย และสิ่งแวดล้อม การเป็นผู้นำของหน่วยงานใดเป็นบทบาทที่ต้องทำให้เกิดความร่วมมือรวมใจ และกระตุ้นผู้นับตามให้ไปสู่จุดหมายและในสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจง (Davis. 1972 : 104) นอกจากนี้ เสริมศักดิ์ วิทยาศาสตร์ ยังกล่าวว่า ผู้นำจะเลือกแบบของการนำแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหาประการดังต่อไปนี้ (เสริมศักดิ์ วิทยาศาสตร์ 2521 : 74 - 81)

1. ลักษณะของตัวผู้นำเอง เช่น ลักษณะทางกายและบุคลิกลักษณะ จะเป็นตัวกำหนดแบบของการเป็นผู้นำ และแบบของการเป็นผู้นำควรจะสอดคล้องกับลักษณะของตัวผู้นำเองด้วย
2. คุณลักษณะของผู้นับตาม ลักษณะของผู้นับตามก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าลักษณะของผู้นำ ในหลายกรณี ลักษณะของผู้นำควรจะสอดคล้องกับลักษณะของผู้นับตาม แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ผู้นำของกลุ่มจะต้องมีลักษณะเหมือนกันกับกลุ่ม แต่ควรระลึกอยู่เสมอว่า คนที่มีลักษณะต่างไปจากกลุ่มมาก ๆ ก็มักจะไม่ถูกเลือกเป็นผู้นำของกลุ่ม
3. คุณลักษณะของงานที่จะต้องปฏิบัติ ในบางสถานการณ์ ลักษณะของงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นตัวกำหนดว่าใครควรที่จะแสดงบทบาทของผู้นำ งานแต่ละอย่างต้องการคนที่มีลักษณะทางกาย ทางปัญญา และความสามารถในการจัดการแตกต่างกัน เช่น หัวหน้าทีมฟุตบอลที่ดีไม่จำเป็นต้องมีความสามารถเป็นหัวหน้าทีมบาสเกตบอล ในขณะเดียวกันหัวหน้าทีมบาสเกตบอลชั้นเยี่ยมก็ไม่สามารถเป็นโค้ชทีมรักบี้ได้ ในการบริหารโดยทั่ว ๆ ไป มักเลือกคนที่มีความสามารถในวิชาชีพเป็นผู้นำ แต่ในที่สุดก็ทำให้เกิดหวั้ง เช่น การเลือกตัลลแพทย์ฝีมือดีให้เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาล นอกจากจะได้ผู้นำที่หย่อนคุณภาพแล้ว ยังเสียแพทย์ผ่าตัดฝีมือดีไปด้วย การเลือก

เอาครูชั้นเยี่ยมเป็นผู้บริหารโรงเรียน นอกจากจะเสียครูที่สอนดีไปคนหนึ่งแล้ว ยังได้ผู้บริหารที่เลวอีกก็ได้

4. คุณลักษณะขององค์การ มีสิ่งที่ควรพิจารณาจากคุณลักษณะขององค์การ ซึ่งเป็นตัวกำหนดแบบของผู้นำดังนี้

4.1 ปรัชญาขององค์การ แนวปรัชญาของแต่ละหน่วยงานจะมีบทบาทมากในการกำหนดว่า จะต้องนำในแบบใด

4.2 ขนาดขององค์การ องค์การที่มีขนาดต่างกันย่อมอาศัยแบบของการนำคนละอย่าง องค์การขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก คงต้องใช้แบบของการนำที่แตกต่างกัน

4.3 อายุขององค์การ เบเรลสัน และ สไตเนอร์ กล่าวว่า แบบของการเป็นผู้นำ จะเปลี่ยนไปตามความเจริญขององค์การนั้น ๆ ในระยะแรกผู้นำควรมีกุณสมบัติเฉพาะตัวที่ นานับถือ น่าเลื่อมใสศรัทธา เห็นแล้วอยากเคารพ มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน กว่าจะเป็นผู้นำโดยเสนาหา (Charismatic leader) เมื่อองค์การนั้นมีความมั่นคงแล้ว ต้องกระจายอำนาจ มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้ปฏิบัติ มีสายงาน มีลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ผู้นำจะต้องมีทักษะในการบริหาร กลายเป็นผู้นำแบบราชการ (Bureaucratic leader) (เสริม ศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2521 : 79 อ้างอิงมาจาก Berelson and Steiner. 1964 : 376 - 377)

4.4 แบบขององค์การ องค์การอาจแยกออกได้หลายแบบเช่น องค์การรูปนัย (Formal organization) องค์การอรูปนัย (Informal organization) องค์การแต่ละอย่างต้องนำต่างกัน สำหรับสถานศึกษาเป็นองค์การแบบรูปนัย และระบบปิด ซึ่งรวมเอาองค์การแบบราชการ องค์การทางวิชาชีพ และองค์การทางเทคโนโลยีเข้าอยู่ด้วยกัน ทำให้ยากในการนำเป็นอย่างยิ่ง

4.5 บรรยากาศขององค์การ (Organization climate) หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การเน้นความสำเร็จของงานกับการเน้นการสนองความต้องการของสมาชิก ดังนั้น บรรยากาศขององค์การที่ต่างกัน ก็ต้องการพฤติกรรมของผู้นำที่ต่างกัน

5. คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ระบบการเมือง การเศรษฐกิจ ระบบสังคม องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ย่อมมีอิทธิพลต่อสถานการณ์ของการเป็นผู้นำ

สำหรับผู้นำจะใช้การนำแบบใดจึงจะประสบความสำเร็จนั้น ยูริส กล่าวว่า มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาอยู่สองประการคือ ผู้นำและผู้ตาม คุณลักษณะของผู้ตาม เช่น อายุ เพศ ประสบการณ์ ลักษณะนิสัย ทัศนคติ และความรับผิดชอบ จะเป็นตัวกำหนดว่า ผู้นำควรจะใช้การนำแบบใด ผู้ตามที่สูงอายุ ควรนำแบบเสรีนิยม คนอายุอ่อนวัย ควรนำแบบอิตาเลียนโดย เพศหญิง ควรนำแบบอิตาเลียนโดย เพศชาย ควรนำควยแบบอื่น ๆ จะดีกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์มากขึ้น ควรนำแบบประชาธิปไตยมากกว่า การนำแบบเสรีนิยม และนอกจากนี้ ผู้นำควรจะดูลักษณะนิสัยของผู้ตามควย เช่น คนที่เห็นว่าเป็นของตัวเอง ภาษาที่ตนใช้ จังหวัดที่ตนเองเกิดชอบมากที่สุด ชอบทำตามที่เคยปฏิบัติมา ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เห็นว่าผู้นำที่ดีต้องเข้มแข็ง บุคคลประเภทนี้ควรนำแบบอิตาเลียนโดย บุคคลที่ยอมรับความคิดใหม่ ๆ เห็นว่าคุณค่าของคนอยู่ที่ผลของการกระทำ ไม่ใช่เพราะเป็นพรรคพวก หรือทำตามประเพณีแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ชอบความไม่เป็นธรรม และไม่ยากเห็นคนอื่นได้รับความยุติธรรม บุคคลเช่นนี้ควรนำแบบประชาธิปไตย บุคคลที่ชอบทำงานตามลำพัง แก้ปัญหาควยตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ชอบที่จะมีทักษะในงานที่ตนเองทำ ชอบกระทำในสิ่งที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจง และควยความรอบคอบ ไม่ชอบคำแนะนำของผู้บังคับบัญชา เพราะเห็นว่าเป็นการควบคุม และทำให้ไม่มีเสรีภาพในการทำงาน บุคคลเช่นนี้ ควรนำแบบตามสบาย (Uris. 1964 : 45 - 47) นอกจากนี้ เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ ยังได้เสนอแนะว่าบุคคลที่ควรนำแบบอิตาเลียนนั้นได้แก่ บุคคลที่ชอบหาเรื่อง ชอบการชิงดีชิงเด่น คนที่พึ่งตนเองไม่ได้ ส่วนบุคคลที่ควรนำแบบประชาธิปไตยนั้น ได้แก่ คนที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ที่ชอบทำงานเป็นคณะ ชื่นชมส่วนรวม มีความพอใจกับการเป็นมิตรกับคนอื่น ๆ และผู้ที่ควรนำแบบเสรีนิยมนั้น ได้แก่ คนที่ชอบทำงานคนเดียว คนที่เห็นสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ผู้นำแต่ละคนจะมีความชอบในแบบของการเป็นผู้นำแบบใดแบบหนึ่ง และความชอบนี้จะมีอิทธิพลต่อบุคคลผู้นั้นให้ปฏิบัติหรือเป็นผู้นำตามแบบที่ตนเองชอบ แต่เมื่อมีสถานการณ์มาบังคับให้ต้องนำแบบอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแบบของการเป็นผู้นำ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ 2521 : 107 - 112)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เลวิน ลิปปิต และไวต์ ได้ทำการทดลองให้หัวหน้าหรือผู้นำในกลุ่มใช้วิธีการปกครองลูกน้องในแบบต่าง ๆ กัน เพื่อศึกษากระบวนการ ประสิทธิภาพในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มกับหัวหน้า ควดยการทดลองใช้เด็กอายุประมาณ 10 ขวบ แบ่งเป็นสี่กลุ่ม ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมกัน มีหัวหน้าที่ได้รับการฝึกให้ปกครองเด็กเหล่านั้น โดยวิธีการปกครองที่แตกต่างกันสามแบบคือ อัตตนิยม เสรีนิยม และประชาธิปไตย โดยให้หัวหน้าผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปในกลุ่มทั้งสี่ ผลการทดลองครั้งนี้พบว่า เด็กเหล่านั้นเกือบทั้งหมดรายงานว่า ชอบหัวหน้าแบบประชาธิปไตยมากกว่า หัวหน้าแบบเสรีนิยมและอัตตนิยม ตามลำดับ ส่วนปริมาณงานของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน อย่างเห็นเด่นชัดนัก แต่ผลงานของกลุ่มที่มีหัวหน้าแบบประชาธิปไตย มีคุณภาพสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ สมาชิกมีขวัญดีมาก แม้ว่าหัวหน้าไม่อยู่ สมาชิกก็จะทำงานอย่างสม่ำเสมอ การทะเลาะวิวาทกันมีน้อย ส่วนกลุ่มที่มีหัวหน้าแบบอัตตนิยม ขวัญของกลุ่มไม่ดี สมาชิกมีความรู้สึกไม่ดีต่อหัวหน้า มีการทะเลาะ และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อกันมาก สมาชิกคนใดที่อ่อนแอที่สุดจะกลายเป็นแพะรับบาปจนทนอยู่ไม่ไหว และต้องลาออกไปในที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่เคยมีหัวหน้าแบบอัตตนิยมมาก่อน แลวต่อมาได้หัวหน้าที่เป็นแบบเสรีนิยม จะมีการแสดงอาการก้าวร้าวออกมา และขวัญของสมาชิกก็ไม่ดี แต่สมาชิกเหล่านั้นยังรักหัวหน้าแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอัตตนิยม (Houghton, 1975 : 188 citing White and Lippitt, 1959 : unpagged) ต่อมา ชอร์ นักจิตวิทยาสังคม ได้ศึกษาอิทธิพลของผู้นำสองแบบ คือ ผู้นำแบบอัตตนิยมเปรียบเทียบกับผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่อดูประสิทธิภาพของการทำงาน ผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีหัวหน้าแบบอัตตนิยม ทำงานได้เร็วกว่า และมีความอดทนมากกว่า ตลอดจนจำนวนครั้งในการสื่อสารก็น้อยกว่ากลุ่มที่มีผู้นำแบบประชาธิปไตย และพบว่าสมาชิกในกลุ่มแบบประชาธิปไตยมีความพอใจในกลุ่มของตนมากกว่าสมาชิกในกลุ่มแบบอัตตนิยม (จรรยาคุง จามญาติ 2519 : 18 อ้างอิงมาจาก Shaw, 1955 : 127 - 134) นอกจากนี้ วอร์ริก ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้นำกับความสามารถในการปรับตัวที่ส่งผลต่อความพอใจในการปฏิบัติงานของคนงาน เพื่อต้องการทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน ผลปรากฏว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อความพอใจต่อการทำงานของสมาชิกมากที่สุด ส่วนแบบอัตตนิยมและแบบเสรีนิยมนั้น พบว่าสมาชิกพึงพอใจผู้นำแบบอัตตนิยมมากกว่าแบบเสรีนิยม (Warrick, 1973 : 3095-3096-A)

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะผู้นำในประเทศไทยนั้น ณรงค์ รณชัยกุล ได้ทำการศึกษา ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย พบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ทั้งสามแบบ คือ แบบอัตตานิยม เสรีนิยม และประชาธิปไตย ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครูไม่แตกต่างกัน และลักษณะผู้นำทั้งสามแบบของครูใหญ่มีคะแนนอยู่ในองค์ประกอบ กานคุณวุฒิ วิทยุติ และประสบการณ์แตกต่างกัน (ณรงค์ รณชัยกุล 2517 : 32 - 33) ส่วน โกศล มีคุณ ได้ศึกษาอิทธิพลของหัวหน้าแบบประชาธิปไตยและอัตตานิยม ที่มีต่อขวัญ กำลังใจในการทำงานของลูกน้อง ปรากฏว่า สมาชิกในกลุ่มผู้นำแบบประชาธิปไตย มีขวัญและกำลังใจสูงกว่า สมาชิกในกลุ่มที่มีผู้นำแบบอัตตานิยม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (โกศล มีคุณ 2518 : 30 - 35)

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย กับอายุมาก แตกต่างกัน
2. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม แตกต่างกัน
3. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม แตกต่างกัน
4. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง กับวุฒิต่ำ แตกต่างกัน
5. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม แตกต่างกัน
6. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม แตกต่างกัน
7. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตานิยม และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชาย กับเพศหญิง แตกต่างกัน

8. ครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

9. ครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

10. ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนา
ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก กับน้อย แตกต่างกัน

11. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะ
ผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

12. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะ
ผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

13. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
มากกว่าแบบอัตตาธิปไตยและเสรีนิยม

14. ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่า
อัตตาธิปไตย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการ เป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูฝ่ายปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 3,806 คน ซึ่งทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 683 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2521

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูฝ่ายปฏิบัติการ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2521 ซึ่งทำการสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ใน 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอท่าหินโงม อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอแก้งคร้อ อำเภอดอนตาล อำเภอบ้านแพน อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ กิ่งอำเภอเทพสถิต และกิ่งอำเภอหนองบัวระเหว รวมทั้งสิ้น 569 คน

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้กระทำดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากทุกอำเภอและกิ่งอำเภอของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ

3.2 แต่ละอำเภอและกิ่งอำเภอ เลือกโรงเรียนเป็นหน่วยตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) มาร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ในอำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ๆ

3.3 ในแต่ละโรงเรียน สุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการมาเป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนครูในโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 569 คน รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูฝ่ายปฏิบัติการจำแนกตามอำเภอและจำนวนโรงเรียน

อำเภอ	จำนวนโรงเรียนที่เป็นหน่วยตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เมือง	10	108
บ้านเขว้า	4	33
จัตุรัส	8	53
บ้านหันจันทน์	4	39
คอนสวรรค์	4	46
แก่งกระจาน	6	54
คอนสาร	4	26
บ้านแท่น	3	24
หนองบัวแดง	7	45
ภูเขียว	8	66
เกษตรสมบูรณ์	7	46
กิ่งอำเภอเทพสถิต	3	18
กิ่งอำเภอหนองบัวระเหว	2	11
รวม	70	569

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check-list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีสองตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 18 ข้อ (ภูภาคณวก) แต่ละข้อมีห้าตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และให้คะแนนน้ำหนักของการปฏิบัติ หรือคิดที่จะปฏิบัติ คือ ถ้าตอบมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถามซึ่งแปลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของ ยูริส (Uris. 1964 : 49 - 52) แล้วนำมาดัดแปลงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า นำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการแปลและการใช้สำนวนภาษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับครูฝ่ายปฏิบัติการ จำนวน 40 คน จากโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยวิธี Coefficient-alpha ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{ES_1^2}{S_t^2} \right\} \quad (\text{Cronbach. 1970 : 161})$$

ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .64 (ดังตารางแสดงในภาคผนวก) และหลังจากนำไปทดสอบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูฝ่ายปฏิบัติการจำนวน 510 คน แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นอีก ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ หัวหน้าส่วนอำเภอต่าง ๆ และครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิเป็นอย่างกว้าง การเก็บข้อมูลครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามออกไปทั้งหมด 569 ชุด ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 547 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.13 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไป แบบสอบถามที่ได้รับคืนนี้ มีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ จำนวน 37 ฉบับ จึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจริง ๆ เพียง 510 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.63 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด ดังรายละเอียดตามตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากครูฝ่ายปฏิบัติการ โดยจำแนกตามอำเภอและ
จำนวนโรงเรียน

อำเภอ	จำนวน โรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม			ร้อยละของแบบสอบถาม	
		ที่ส่ง	ที่ได้รับคืน	ที่ใช้ได้	ที่ได้รับคืน	ที่ใช้ได้
เมือง	10	108	105	95	97.22	87.96
บ้านเขว้า	4	33	33	31	100.00	93.93
จัตุรัส	8	53	52	49	98.11	92.45
บ้านหันจันทน์	4	39	35	34	89.74	87.18
คอนสวรรค์	4	46	46	44	100.00	95.65
แก่งคร้อ	6	54	50	47	92.59	87.04
คอนสาร	4	26	26	24	100.00	92.30
บ้านแพน	3	24	21	19	87.50	79.17
หนองบัวแดง	7	45	42	39	93.33	86.66
ภูเขียว	8	66	64	59	96.96	89.39
เกษตรสมบูรณ์	7	46	44	40	95.65	86.95
กิ่งอำเภอเทพสถิต	3	18	18	18	100.00	100.00
กิ่งอำเภอหนองบัวระเหว	2	11	11	11	100.00	100.00
รวม	70	569	547	510	96.13	89.63

2. การจัดกระทำกับข้อมูล

- 2.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 547 ชุด มาคัดเลือกเอาไว้เฉพาะแบบสอบถามที่ข้อมูลครบสมบูรณ์ จำนวน 510 ชุด
- 2.2 ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Guildford. 1965 : 44})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวน (Varience) จากสูตร

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 62})$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จากสูตร

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 62})$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad (\text{Edward. 1950 : 94})$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2
 S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2
 n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นห้าตอนดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่างกัน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศต่างกัน
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับอายุมาก แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ของครูที่มีอายุน้อยกับอายุมาก ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับอายุมาก

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ ที่พึงปรารถนา	ครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	อายุน้อย	300	19.056	6.599	4.807*
	อายุมาก	210	20.152	6.615	
อัตตาธิปไตย	อายุน้อย	300	18.240	7.022	3.107*
	อายุมาก	210	19.023	8.749	
เสรีนิยม	อายุน้อย	300	20.273	10.478	1.849
	อายุมาก	210	20.776	8.538	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับอายุมากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยมเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าอายุมากไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อิตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อิตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	300	19.057	6.600	3.854**
อิตาธิปไตย	300	18.240	7.028	
ประชาธิปไตย	300	19.057	6.600	5.504**
เสรีนิยม	300	20.323	9.296	
อิตาธิปไตย	300	18.240	7.028	8.978**
เสรีนิยม	300	20.323	9.296	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อิตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 3 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาริปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน
เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาริปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	210	20.257	8.892	4.258**
อัตตาริปไตย	210	19.024	8.750	
ประชาธิปไตย	210	20.257	8.892	1.635
เสรีนิยม	210	20.728	8.702	
อัตตาริปไตย	210	19.024	8.750	5.917**
เสรีนิยม	210	20.728	8.702	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอัตตาริปไตย และแบบอัตตาริปไตยกับแบบเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองระดับ แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองระดับ

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ ที่พึงปรารถนาแบบ	ครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	วุฒิสอง	368	19.478	7.144	0.896
	วุฒิต่ำ	142	19.704	6.461	
อัตตาธิปไตย	วุฒิสอง	368	18.619	8.020	0.373
	วุฒิต่ำ	142	18.725	8.608	
เสรีนิยม	วุฒิสอง	368	20.448	8.613	0.379
	วุฒิต่ำ	142	20.563	9.891	

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองระดับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบ
ประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน
เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของ
คะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และ
เสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	368	19.481	6.964	4.485**
อุตตาริปไตย	368	18.584	7.751	
ประชาธิปไตย	368	19.481	6.964	4.746**
เสรีนิยม	368	20.454	8.638	
อุตตาริปไตย	368	18.584	7.751	8.905**
เสรีนิยม	368	20.454	8.638	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะ
ผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 6 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบ
ประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน
เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของ
คะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และ
เสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	142	19.704	6.467	2.999**
อัตตาธิปไตย	142	18.725	8.614	
ประชาธิปไตย	142	19.704	6.467	2.519
เสรีนิยม	142	20.563	9.891	
อัตตาธิปไตย	142	18.725	8.614	5.077**
เสรีนิยม	142	20.563	9.891	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า ต้องการครูใหญ่ที่มี
ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอัตตาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตยกับแบบเสรีนิยม แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า ต้องการครูใหญ่ที่มี
ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ ที่พึงปรารถนาแบบ	ครูโรงเรียน ประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	เพศชาย	263	19.962	8.369	2.799*
	เพศหญิง	247	19.279	7.214	
อัตตาธิปไตย	เพศชาย	263	18.615	8.832	0.112
	เพศหญิง	247	18.643	7.387	
เสรีนิยม	เพศชาย	263	20.380	9.132	0.770
	เพศหญิง	247	20.582	8.791	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบอัตตาธิปไตย และแบบเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 8 ครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และ
เสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชาย

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	263	19.787	6.610	4.819**
อัตตาธิปไตย	263	18.616	8.833	
ประชาธิปไตย	263	19.787	6.610	2.420
เสรีนิยม	263	20.380	9.139	
อัตตาธิปไตย	263	18.616	8.833	6.707**
เสรีนิยม	263	20.380	9.139	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะ
ผู้นำแบบประชาธิปไตยกับอัตตาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ครูชายโรงเรียนประถมศึกษาต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
กับแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 9 ครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
อิตาชิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
ระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อิตาชิปไตย และ
เสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศหญิง

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	s^2	t
ประชาธิปไตย	247	19.279	7.220	2.613**
อิตาชิปไตย	247	18.644	7.393	
ประชาธิปไตย	247	19.279	7.220	5.114**
เสรีนิยม	247	20.583	8.797	
อิตาชิปไตย	247	18.644	7.393	7.545**
เสรีนิยม	247	20.583	8.797	

**มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษาต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำ
แบบประชาธิปไตย อิตาชิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

สมมติฐานที่ 10 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ ที่พึงปรารถนาแบบ	ครูโรงเรียน ประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	s^2	t
ประชาธิปไตย	ประสบการณ์มาก	272	20.040	7.017	4.434*
	ประสบการณ์น้อย	238	19.029	6.497	
อัติตาธิปไตย	ประสบการณ์มาก	272	18.955	8.334	2.516*
	ประสบการณ์น้อย	238	18.336	7.540	
เสรีนิยม	ประสบการณ์มาก	272	20.665	8.602	0.977
	ประสบการณ์น้อย	238	20.407	9.418	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอัติตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 11 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	272	19.993	6.927	4.255**
อุตตาธิปไตย	272	18.993	8.043	
ประชาธิปไตย	272	19.993	6.927	2.661**
เสรีนิยม	272	20.629	8.579	
อุตตาธิปไตย	272	18.993	8.043	6.570**
เสรีนิยม	272	20.629	8.579	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 12 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการ
ครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของ
คะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และ
เสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	238	19.029	6.503	2.852**
อัตตาธิปไตย	238	18.336	7.541	
ประชาธิปไตย	238	19.029	6.503	5.324**
เสรีนิยม	238	20.408	9.424	
อัตตาธิปไตย	238	18.336	7.541	7.731**
เสรีนิยม	238	20.408	9.424	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย
ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

สมมติฐานที่ 13 ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอิตาเลียนและเสรีนิยม

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อิตาเลียน และเสรีนิยม ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
ประชาธิปไตย	510	19.508	6.885	5.676 **
อิตาเลียน	510	18.543	7.851	
ประชาธิปไตย	510	19.508	6.885	5.598 **
เสรีนิยม	510	20.510	9.017	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอิตาเลียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 13

สมมติฐานที่ 14 ครอบงำการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอิตาเลียนไทย

เพื่อทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ดังตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมกับแบบอิตาเลียนไทย ของ
ครอบงำการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบ	N	$\bar{X}$	S^2	t
เสรีนิยม	510	20.510	9.017	10.808**
อิตาเลียนไทย	510	18.543	7.851	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ครอบงำการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอิตาเลียนไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบใดเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีอายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของ ออเรน ยูริส (Auren Uris) จำนวน 18 ข้อ แบ่งออกเป็นสองตอน ตอนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สอง เป็นแบบสอบถามลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 510 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.63 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้ได้แก่ครูฝ่ายปฏิบัติการของโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2521 จำนวน 70 โรงเรียน จาก 11 อำเภอ 2 ถึงอำเภอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้คือ เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุ วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยใช้ t -test เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน

1.1 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าอายุมากแล้วพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าอายุมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก มากกว่าที่มีอายุน้อย แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยมเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกว่าอายุมากไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

1.2 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยมของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาคงการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย

1.3 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอัตตาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตยกับแบบเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอัตตาธิปไตย แต่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

2. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่างกัน

2.1 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยมของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองกับค่า พบว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองกับค่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4

2.2 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองแล้วพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสอง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอุตตราชิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยและแบบอุตตราชิปไตย

2.3 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่าต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอุตตราชิปไตยและแบบอุตตราชิปไตยกับแบบเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอุตตราชิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอุตตราชิปไตย แต่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่า ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6

3. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน

3.1 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อุตตราชิปไตย และเสรีนิยมของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง พบว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7 โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยเป็นที่พึงปรารถนาของครูเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบอัตตาธิปไตยและแบบเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7

3.2 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชาย พบว่าครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับอัตตาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 โดยครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอัตตาธิปไตย แต่ครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่แบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8

3.3 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศหญิง พบว่าครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตยและเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 9 โดยครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอัตตาธิปไตย และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย

4. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

4.1 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และเสรีนิยมของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย พบว่าลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10 โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มากกว่าที่มีประสบการณ์

ในการทำงานน้อย แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากก็น้อย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10

4.2 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 11 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอิตาเลียน และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยและอิตาเลียน

4.3 เปรียบเทียบความต้องการลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตยและเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 12 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอิตาเลียน และต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตย และอิตาเลียน

5. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

5.1 เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย อุตตาริปไตย และเสรีนิยม ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่าครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอิตาเลียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 13 และครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 13

5.2 เปรียบเทียบความต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมกับแบบ
 อุตตาริปไตยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
 ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอุตตาริปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 14

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
 ที่มีอายุต่างกัน

1.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและแบบอุตตาริปไตย เป็นที่พึง
 ปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับอายุมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและแบบอุตตาริปไตย เป็นที่พึงปรารถนา
 ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก มากกว่าอายุน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูใหญ่
 ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยปฏิบัติงานอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน
 มีการประชุมปรึกษาหารือก่อนการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูได้บังคับบัญชาเลือกปฏิบัติงานตาม
 ความถนัด ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก
 ยังเป็นวัยแห่งการใช้เหตุผล รู้จักว่าอะไรควรไม่ควร รู้วิธีชี้แจง สามารถเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ
 และรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและในขณะเดียวกันการปฏิบัติงานของครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบ
 อุตตาริปไตยทำให้เห็นผลงานขึ้นมามากอย่างรวดเร็ว โดยใช้กฎหมายและระเบียบของทางราชการ
 มาควบคุมใหญ่โตบังคับบัญชาปฏิบัติงาน ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากอาจเคยชินต่อ
 กฎและระเบียบของทางราชการ จึงทำให้ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและแบบ
 อุตตาริปไตย เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากกว่าอายุน้อยได้
 นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยมเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียน
 ประถมศึกษาที่มีอายุน้อยกับอายุมากไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า
 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยและอายุมากต้องการทำงานอย่างอิสระเสรี ต้องการให้
 ควบคุมและสั่งการในการปฏิบัติงานอย่างไม่เคร่งครัด เพราะถ้ามักมีการควบคุมและสั่งการอย่าง

เคร่งครัดแล้ว ทำให้คิดว่าชาติอิสราเอลและโดยทั่วไปแล้ว คนไทยมีความรักอิสราเอลหรือความเป็นไท ไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจบังคับของคนอื่น ไม่ชอบการควบคุมบังคับเข้มงวด ไม่ชอบการกดขี่หรือให้ผู้อื่นเขามายุ่งเกี่ยวสิ่งการในการทำงานและการดำเนินชีวิต คนไทยมีความหยิ่งและรักศักดิ์ศรีของตนเอง การบังคับนำใจกันหรือเป็นความรู้สึกของกันและกัน คนไทยถือว่าไม่ควรทำ (พนัส หันนาคินทร์ 2520 : 36)

1.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอิตาเลียน โดยประชาธิปไตยกับเสรีนิยม และอิตาเลียนกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยและอิตาเลียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ และชอบปฏิบัติงานแบบเสรีนิยมด้วย เพราะมนุษย์จะมีความชอบในแบบของการ เป็นผู้นำแบบใดแบบหนึ่ง และความชอบนี้จะมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นให้ถือปฏิบัติ หรือเป็นผู้นำตามแบบที่ตนเองชอบ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2521 : 112) นอกจากนี้เมื่อมองในแง่จิตวิทยา ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อยก็อยู่ในเกณฑ์วัยรุ่น (อายุ 17 – 21 ปี) และวัยรุ่นใหญ่หรือวัยรุ่นหนุ่มสาว และวัยกลางคน (อายุ 22 ปี แต่ไม่เกิน 39 ปี) เป็นวัยที่มีความต้องการเป็นอิสระ อยากแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ใครมากำกวม ไม่ชอบให้ใครมาแนะนำช่วยเหลือ (สุพัฏฐา สุภาพ 2518 : 37 – 41) ซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ

1.3 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับอิตาเลียน และอิตาเลียนกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอิตาเลียน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากรับราชการมานาน เคยปฏิบัติงานกับผู้บริหารหลายประเภท ทั้งผู้บริหารที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม เมื่อมีประสบการณ์ดังกล่าว จึงทำให้เกิดความเคยชินและชอบวิธีการบริหารงานของครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทยอย่างหนึ่งคือ ชอบทำตามสิ่งที่ตนเคยทำหรือบรรพบุรุษเคยทำ และเมื่อเปรียบเทียบการนำแบบ

ประชาธิปไตยกับแบบอิตาเลียนในค่านิยมแล้ว ผู้นำแบบอิตาเลียนได้รับการพิจารณาว่ามีความปรารถนาในค่านิยมน้อยกว่าแบบประชาธิปไตย เพราะไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ส่วนแบบประชาธิปไตยนั้น ยอมรับในบุคคลและศักดิ์ศรีของบุคคล (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 105) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอิตาเลียนได้ นอกจากนี้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก อาจต้องการทำงานโดยอิสระ ต้องการให้มีการควบคุมหรือสั่งการ และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานอย่างไม่เคร่งครัด เพราะคิดว่าเคยปฏิบัติมาแล้ว และคนไทยไม่ชอบนิสัยการกดขี่หรือให้ผู้อื่นมายุ่งเกี่ยวกับสั่งการในรายละเอียดในการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอิตาเลียนได้ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีอายุมากต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับเสรีนิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมากเคยปฏิบัติงานร่วมกับครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยแล้ว เห็นว่า ผู้นำแบบนี้ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน ไม่วางท่าทางใหญ่โต ใช้อำนาจเท่าที่จำเป็นหรือน้อยที่สุด และในขณะที่อยู่กับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุมาก อาจคิดว่าตนเป็นผู้อาวุโส มีประสบการณ์ชีวิตมามาก ไม่ต้องการให้ใครมาคอยควบคุมบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด จึงเป็นเหตุให้ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับเสรีนิยม ไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่างกัน

2.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย อิตาเลียน และเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสองกับวุฒิต่ำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวุฒิสองกับวุฒิต่ำ ไม่เป็นตัวแปรที่ทำให้ความต้องการของครูโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกัน และเมื่อมองในแง่เหตุผลของคนแล้ว โดยหลักพื้นฐานทั่วไป มนุษย์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเหมือนกันมากกว่าแตกต่างกัน (อรุณ รัชธรรม 2517 : 78) และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ มาสวัสดิ์ ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นการศึกษาโดยการเขียน

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแบบปลายเปิด แลวนำคำตอบมาจัดเรียงตามลำดับของความคิด คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามลำดับความสำคัญ ผลการวิจัยปรากฏว่า สังเกต เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบในหน่วยงานของครู ไม่มีผลทำให้ทัศนะเกี่ยวกับ คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ครูแม่จะมีความแตกต่างกัน ควบ สังเกต เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ หรือประสบการณ์ก็ตาม แต่สภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน การศึกษาอบรม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และอิทธิพลของวัฒนธรรมมีความคล้ายคลึงกัน สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนทำให้ครูมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาไม่แตกต่างกัน (อนันต์ มาสวัสดิ์ 2518 : 44)

2.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กับอิตาชิปไตย ประชาธิปไตยกับเสรีนิยม และอิตาชิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่า แบบประชาธิปไตยและแบบอิตาชิปไตย แสดงว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูงต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิสูง เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง ยอมต้องการทำงานอย่างมีอิสระและไม่ต้องการให้ใครมาคอยควบคุมสั่งการอย่างเคร่งครัด การควบคุมสั่งการอย่างเคร่งครัดเป็นหลักการปฏิบัติงานของผู้นำแบบอิตาชิปไตย ซึ่งในปัจจุบันนี้ เจาหนาที่ระดับปฏิบัติงานส่วนใหญ่ทั้งในวงธุรกิจและราชการ ไม่นิยมชมชอบผู้บังคับบัญชาแบบเผด็จการเลย เพราะเหตุว่าเคยได้รับการฝึกอบรมและประสบการณ์ มาจากงานและสถาบันการศึกษาที่ดีกว่า ส่วนลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยนั้นได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นลักษณะผู้นำที่อ่อนแอ (จำนง สมประสงค์ 2514 : 370 - 371)

2.3 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กับเสรีนิยมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กับอิตาชิปไตยและอิตาชิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยมมากกว่า แบบอิตาชิปไตย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำ เคยมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษามาก่อน และสภาพของสังคมไทยทุกวันนี้ต่างก็เรียกร้องหาประชาธิปไตยมากขึ้น และในขณะเดียวกัน ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมต้องการความเป็น

อิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ต้องการให้มีการควบคุมอย่างเคร่งครัด สิ่งเหล่านี้จะเป็นเหตุให้
 ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอิตาเลียน และ
 จากเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิค่าต้องการครูใหญ่ที่มี
 ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบเสรีนิยมไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มี เพศต่างกัน

3.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบอิตาเลียนและเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของ
 ครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับเพศหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ลักษณะ
 ผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยเป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายกับ
 เพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตย
 เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศชายมากกว่าเพศหญิง ผลการวิจัยนี้สอดคล้อง
 กับความเห็นของ ยูริส ที่ว่าเพศชายจะทำงานได้ผลดีกว่าในการนำแบบประชาธิปไตยหรือเสรีนิยม
 ส่วนเพศหญิงนั้นจะทำงานได้ผลดีกว่าในการนำแบบอิตาเลียน (Uris. 1973 : 24)

3.2 ครูชายโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
 กับเสรีนิยมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
 กับแบบอิตาเลียน และแบบอิตาเลียนกับแบบเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 โดยครูชายต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอิตาเลียน
 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความเห็นของ ยูริส ที่ว่าเพศชายทำงานได้ผลดีกว่าในการนำแบบ
 ประชาธิปไตยหรือแบบเสรีนิยม (Uris. 1973 : 24) และนอกจากนี้การนำแบบประชาธิปไตย
 ยังช่วยให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลดี เพราะผู้นำแบบประชาธิปไตยใช้เหตุผล
 ในการปฏิบัติงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน ใช้อำนาจเท่าที่จำเป็นหรือน้อยที่สุด และ
 สามารถสร้างสัมพันธภาพภายในระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมงานได้ผลดีกว่าแบบอื่น ๆ (จำนงค์
 สมประสงค์ 2514 : 370) ส่วนผู้นำแบบเสรีนิยมมักจะปล่อยให้ผู้ร่วมงานทำงานโดยอิสระ
 ไม่เข้าไปควบคุมหรือสั่งการอย่างเคร่งครัด สิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุทำให้ครูชายต้องการครูใหญ่
 ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอิตาเลียนได้

3.3 ครูหญิงโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กับแบบอิตาเลียน โดยประชาธิปไตยกับเสรีนิยม และอิตาเลียนกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูหญิงต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับความเห็นของ ยูริส ที่ว่าเพศหญิงจะทำงานได้ดีภายใต้การนำแบบอิตาเลียน (Uris. 1973 : 24) ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนี้สภาพของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก เพศหญิงได้รับการยอมรับนับถือว่ามีความสามารถทัดเทียมกับเพศชาย เพศหญิงสามารถที่จะเลือกทำงาน ซึ่งเมื่อก่อนเป็นงานที่เพศชายทำได้ และนอกจากนี้ยังมีการเรียกร้องให้เพศหญิงมีสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนความเสมอภาคกับเพศชายด้วย ซึ่งเป็นผลให้เพศหญิงมีความเป็นอิสระมากขึ้น อาจเป็นเหตุทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาเพศหญิงต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ

4. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

4.1 ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบเสรีนิยม เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอิตาเลียน เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยลักษณะผู้นำของครูใหญ่แบบประชาธิปไตยและอิตาเลียน เป็นที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มากกว่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ซึ่งผลการวิจัยนี้มีทั้งความสอดคล้องและขัดแย้งกับความคิดเห็นของ ยูริส ที่ว่าเมื่อผู้ถามมีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น ควรใช้วิธีการนำแบบประชาธิปไตยและแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอิตาเลียน (Uris. 1973 : 24 - 25) ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก เคยปฏิบัติงานร่วมกับครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยแล้ว เห็นว่าผู้นำแบบนี้ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน ไม่วางท่าทางใหญ่โต ใช้อำนาจน้อยที่สุด ทำให้โดยลงานดีกว่าการนำแบบอื่น ๆ ดังที่ จานงค์ สมประสงค์ กล่าวไว้ว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย นำมาซึ่งปกครองบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน โดยลงานมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ภายในระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมงานได้ผลดีมากกว่าแบบอื่น ๆ

(จำนงค์ สมประสงค์ 2514 : 370) และนอกจากนี้ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก อาจมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อสมมติฐานเกี่ยวกับตัวคนตามทฤษฎี X ของ แมกเกรเกอร์ ที่ว่าลักษณะของคนโดยทั่วไปจะไม่ชอบทำงานและจะพยายามหลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้วเมื่อมีโอกาส ดังนั้นเพื่อที่จะให้คนปฏิบัติงานในองค์การสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ จึงต้องใช้วิธีบังคับกับ ควบคุม สั่งการหรือข่มขู่ด้วยวิธีการลงโทษ คนทั่วไปมักชอบวิธีการดังกล่าว และอยากที่จะให้มีการบังคับสั่งการโดยตัวผู้บริหารเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่าง ๆ คนทั่วไปจะไม่มีวาทะหรือรสนหรือไฝสูง และมีความต้องการในเรื่องของความมั่นคงเป็นสำคัญเท่านั้น (McGregor. 1970 : 33 - 48) จากกรณีแนวความคิดเช่นนี้ อาจเป็นเหตุทำให้ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบอัคราธิปไตย

4.2 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอัคราธิปไตย ประชาธิปไตยกับเสรีนิยม และอัคราธิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยและแบบอัคราธิปไตย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ย่อมจะมีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงานในสถานต่าง ๆ พอสมควร จึงไม่ต้องการให้ผู้นั้นบังคับบัญชามากเกินไป คำแนะนำ ควบคุมหรือสั่งการอย่างเคร่งครัด และต้องการปฏิบัติงานอย่างอิสระเสรี สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยและอัคราธิปไตย และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของยูริส ที่ว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ควรนำแบบเสรีนิยม (Uris. 1973 24)

4.3 ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยกับแบบอัคราธิปไตย ประชาธิปไตยกับเสรีนิยม และอัคราธิปไตยกับเสรีนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยและอัคราธิปไตย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ชอบความเป็นอิสระ ไม่ต้องการถูกบังคับกับควบคุมอย่างเคร่งครัดทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำแบบประชาธิปไตย จะคงจะมีการประชุมปรึกษาหารือ ต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและ

เป็นไปตามขั้นตอน ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความล่าช้า ส่วนการปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำแบบอัคราธิปไตยนั้น ผู้นำมักจะปฏิบัติงานตามความคิดเห็นส่วนตัว ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผูรรวมงาน ไชระเบียบ หรือกฎหมายมาควบคุมอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกรงกลัว สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเหตุ ทำให้ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ซึ่งยังไม่เคยชินต่อกฎหรือระเบียบของทางราชการต่อการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบประชาธิปไตยและแบบอัคราธิปไตยใด

5. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

5.1 ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าแบบอัคราธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เคยปฏิบัติงานร่วมกับครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นผู้นำที่มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกคน ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน ให้อำนาจในการควบคุมตนเอง เปิดโอกาสให้เลื่องงานและเพื่อนร่วมงานได้ ทำให้ผูรรวมงานเกิดขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เคยได้รับการฝึกอบรมจาก สถาบันการศึกษามาเป็นอย่างดี ตลอดจนสภาพของสังคมและการเมืองในปัจจุบันต่างก็เรียกร้องหาประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเหตุทำให้ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่าอัคราธิปไตย และการวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบประชาธิปไตยอีกด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 13

5.2 ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม มากกว่าแบบอัคราธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เคยปฏิบัติงานร่วมกับครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยม ซึ่งปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างอิสระ มีการควบคุมอย่างหละหลวม ใครจะทำอะไรก็ได้ ไม่สนใจในประสิทธิภาพการทำงานของผูใต้บังคับบัญชา จึงทำให้ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิเกิดความเคยชินและชอบวิธีการนำแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทยคือ ชอบทำตามสิ่งที่ตนเคยทำ หรือบรรพบุรุษเคยทำ หรือสบายใจที่จะทำ (สุภัทรา สุภาพ 2518 : 20 - 21) นอกจากนี้

ผู้นำแบบอัตตาธิปไตยกับปฏิบัติงานโดยใช้ความฉึกเห็นส่วนตัวแต่ผู้เดียว การวินิจฉัยสั่งการเป็นไปตามอารมณ์ ความคุมพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใช้วินัยมาลงโทษ และใช้อำนาจกฎหมายมาบีบบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมเกรงกลัวและเชื่อฟังอย่างจำใจ อาจทำให้ روحของการบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบอัตตาธิปไตยน้อยกว่าแบบเสรีนิยมก็ได้ ทั้งที่จำนงค์ สมประสงค์ กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่ ทั้งในวงธุรกิจและวงราชการ ไม่นิยมชมชอบผู้บังคับบัญชาแบบเผด็จการเลย เพราะเหตุว่าเคยได้รับการฝึกอบรม มีประสบการณ์มาจากบ้านและจากสถาบันการศึกษาที่ดีกว่า (จำนงค์ สมประสงค์ 2514 : 370 - 371)

ขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะสำหรับผู้ใช้ผลการวิจัยและผู้สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ผู้ใช้ผลการวิจัย ผู้ใช้ผลการวิจัยมีอยู่หลายระดับ ซึ่งผู้ใช้ควรจะอาศัยผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดผลดีคือ

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาภายในจังหวัดชัยภูมิ ควรจัดโครงการฝึกอบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำของโรงเรียน นอกจากนั้นการบรรจุแต่งตั้งครูใหญ่ใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิควรจะได้คัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เพราะผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอัตตาธิปไตย

1.2 กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนค่านงบประมาณแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจะได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ทำการฝึกอบรมครูใหญ่ได้อย่างคล่องตัว ทั้งนี้เพื่อให้ครูใหญ่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.3 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติงานในด้านวิชาการ ควรจะใช้ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการจัดหลักสูตรอบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา โดยร่วมมือประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกระทรวงมหาดไทยโดยใกล้ชิด

2. ผู้จะทำการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

2.1 เนื่องจากครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะครูใหญ่ซึ่งเป็นผู้นำของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะผู้นำตรงตามความต้องการ หรือใกล้เคียงกับความต้องการของครูภายในโรงเรียน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ แต่เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษายังมีน้อย ควรจะได้อีกศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

2.1.1 ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และกรมสามัญศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงลักษณะผู้นำของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาทั้งสามสังกัด

2.1.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำของครูใหญ่กับผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการสรรหาบุคคล เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 เพื่อให้การศึกษาเรื่องลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรจะได้อีกศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำของครูใหญ่ตามทัศนะของครูใหญ่กับลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้รับหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 จนถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษานั้นมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนส่วนใหญ่

ของประเทศ การศึกษาระดับประถมศึกษาจะมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพก็เพียงใต้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลสองฝ่ายซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนคือ ครูใหญ่ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำของโรงเรียน และครูฝ่ายปฏิบัติการซึ่งทำการสอนภายในโรงเรียน สำหรับครูใหญ่ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำของโรงเรียนนั้น นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนจะบังเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับผู้นำของครูใหญ่ ครูใหญ่จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำ การเป็นผู้นำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ คนที่ปฏิบัติงานตามแนวความคิดของการเป็นผู้นำเหมือนกัน อาจประสบผลสำเร็จต่างกันไค ผู้นำจะใช้แบบของการนำแบบอัตตาธิปไตยหรือแบบประชาธิปไตยหรือแบบเสรีนิยมอย่างหนึ่งอย่างใดตายตัวไม่ไค จะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาวะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำ ผู้ตาม งานที่ทำ รูปแบบขององค์การ และสิ่งแวดล้อมภายนอก เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ต้องการครูใหญ่ที่มีลักษณะผู้นำแบบเสรีนิยมมากกว่าแบบอื่น ๆ ซึ่งน่าจะได้รับการแก้ไขโดยรีบด่วน เพราะถาหากครูใหญ่ใช้วิธีการนำแบบเสรีนิยมตามความต้องการของครูแล้ว ก็เป็นที่เชื่อแนไคว่า การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จะตองไคผลไม่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพราะผู้บริหารแบบเสรีนิยมเป็นลักษณะผู้นำที่ไม่เอื้อต่อประสิทธิภาพของงานในทุกลักษณะกิจการ ทางแก้ไขที่อาจเป็นไปได้ก็คือ ผู้นำที่จัดการศึกษาทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือรวมใจกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จะต้องรีบดำเนินการไคครูใหญ่ ปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำของโรงเรียน และในขณะเดียวกัน ครูใหญ่จะต้องพยายามดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแนวความคิดในการปฏิบัติงานของครูเสียใหม่ โดยพยายามตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้แน่นอน พยายามก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดี และกระตุ้นไคครูเกิดความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่มากยิ่งขึ้น การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานนี้ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดการต่อต้านจากผู้ที่เคยสบาย หรือไม่ต้องการทำตามกฎหรือระเบียบ ดังนั้น ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักยืดหยุ่นใช้ปัญญามาก ๆ ใช้อำนาจให้เหมาะสม นอกจากนั้น

ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม มีความมั่นคง เสมอต้นเสมอปลาย และเป็นมิตรกับคนทั่วไปควย
 จึงจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากครูฝ่ายปฏิบัติการควยคี ซึ่งจะเป็นผลทำให้การจัดการศึกษาภายใน
 โรงเรียนโคผลคีและมีประสิทธิภาพคือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นบุคคลที่สามารถ
 คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็น เมื่อเป็นเช่นนี้ก็นับได้ว่า สังคมโดยรวมได้รับประโยชน์
 จากการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยสมบูรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกศล มีคุณ รูปแบบของผู้นำและสภาพการณ์ในการทำงานที่มีผลต่อขวัญและผลผลิตของกลุ่ม
ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 55 หน้า อักสำเนา
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนา การวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียน
ประถมศึกษา โรงพิมพ์เจริญผล 2521, 154 หน้า
- จรรยาดี งามญาติ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำของอาจารย์ใหญ่กับบรรยากาศองค์การของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 67 หน้า อักสำเนา
- ✓ จ्ञานงค์ สมประสงค์ การบริหารพนักงานการเจ้าหน้าที่ กรุงเทพมหานครพิมพ์ 2514, 971 หน้า
- ✓ ณรงค์ รณียกุล การศึกษาลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ของครูใหญ่ที่ส่งผลต่อขวัญหรือกำลังใจของครู
โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย ปรจิณฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2517, 34 หน้า อักสำเนา
- บุญชู พุ่มเจริญ และคนอื่น ๆ การบริหารงานบุคคลข้าราชการส่วนจังหวัด บริษัทสารมวลชน
2521, 278 หน้า
- พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2513, 272 หน้า
- การสูดงานนิยม แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก
2520, 175 หน้า
- ปิญโญ สาธร การบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- ศิริ เจริญชัย ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับผลงานของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ปริญฐานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521,
76 หน้า อักสำเนา
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรใหม่ : เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา
2521 เข็มตรัสเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์ 2520, 22 หน้า
- สมพงศ์ เกษมสัน การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ ไทยวัฒนาพานิช 2516, 531 หน้า
- การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2519, 376 หน้า

- สมพงศ์ เกษมสิน สารานุกรมการบริหาร ไทยวัฒนาพานิช 2517, 192 หน้า
- สุพัตรา สุภาพ สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517, 182 หน้า
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ พฤติกรรมนำทางการศึกษา แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2521, 276 หน้า
- หน่วยศึกษานิเทศจังหวัดชัยภูมิ รายงานผลการสอบไล่นักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2520 - 2521
- อนันต์ มาสวัสดิ์ คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 45 หน้า อักษรานา
- อมร รักษาสัตย์ และ โสรัจ สุจริตกุล การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2505, 702 หน้า
- อรุณ วัชรธรรม หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร ไทยวัฒนาพานิช 2517, 448 หน้า
- Campbell, Roald F. and others. Introduction to Educational Administration. 3rd ed., Boston, Allyn and Bacon, 1968. 434 p.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed., New York, Harper, 1970. 752 p.
- Davis, Keith. Human behavior at work; human relations and organizational behavior. 4th ed., New York, McGraw-Hill, 1972. 584 p.
- Edwards, Allen. Experimental Design in Psychological Research. New York, Rinehart and Company, 1950. 446 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Educational. 3rd ed., New York, McGraw-Hill, 1971. 492 p.
- Gross, Bertram M. "The Scientific Approach to Administration," in Behavioral Science and Educational Administration. p. 41. Daniel E. Griffiths, ed. The sixty-third Yearbook of the National Society for the Study of Education, 1964.
- Guildford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education. 4th ed., New York, McGraw-Hill, 1965. 605 p.

Halpin, Andrew W. Theory and Research in Administration. New York, Macmillan Company, 1966. 352 p.

Houghton, Vincent. Management in Education. The Open University Press, 1975. 436 p. ✓

Jones, James J. and others. Secondary School Administration. New York, McGraw-Hill, 1969. 428 p.

Krech, Davis, Richard S. Crutchfield and Egerton L. Ballachey. Individual in Society. New York, McGraw-Hill, 1962. 564 p.

McGregor, Douglas. The Human Side of Enterprise. New York, McGraw-Hill, 1960. 246 p.

Neagley, Ross L. The School Administrator and Learning Resources. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1969. 196 p.

Uris, Auren. How to be a Successful Leader. New York, McGraw-Hill, 1953. 239 p.

_____. Techniques of Leadership. New York, McGraw-Hill, 1964. 239 p.

_____. How to be a Leader. New York, Washington Square Press, 1973. 118 p.

Warrick, Donald Dean. "The Effect of Leadership Styles and Adaptability on Employee Performance and Satisfaction," Dissertation Abstracts International. 1971. 3095-A - 3096-A.

ภาคผนวก

27 กุมภาพันธ์ 2522

เรื่อง ขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถามการวิจัย

เรียน หัวหน้าส่วนอำเภอทุกอำเภอและปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอทุกกิ่งอำเภอ

ควย นายประกอบ พรหมรักษ์ ข้าราชการครูส่วนจังหวัด ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียน
ชุมชนบ้านจอก (คอนสวรรค์วิทยากร) ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อระดับปริญญาโท วิชาเอกการ
บริหารการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ทำปฏิญานพนธ์เรื่อง ลักษณะ
ผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
ในการนี้ ข้าราชการทั้งกล่าวต้องการสำรวจข้อมูลครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดชัยภูมิ ในการทำปฏิญานพนธ์เรื่องดังกล่าว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปฏิญานพนธ์เรื่องดังกล่าว
เป็นเรื่องที่น่าสนใจ จะเป็นประโยชน์ต่องานองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงขอให้ส่วนอำเภอได้ให้
ความร่วมมือและสนับสนุนและได้แจ้งให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการ
ให้ข้อมูลจากแบบสอบถามงานดังกล่าว

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอความร่วมมือ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างสูง)

เชียวชาญ ชีพสุวรรณ

(นายเชียวชาญ ชีพสุวรรณ)

ปลัดจังหวัด ทำการแทน

ผู้ราชการจังหวัดชัยภูมิ

ส่วนการศึกษา

โทร. 811832

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

28 กุมภาพันธ์ 2522

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัย

เรียน ครู-อาจารย์โรงเรียน

เนื่องด้วยข้าพเจ้ากำลังศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท ผลการวิจัยครั้งนี้จะสรุปผลเป็นส่วนรวม มิได้แยกเป็นเฉพาะโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นจริงที่สุด ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประกอบ พรหมรักษ์

(นายประกอบ พรหมรักษ์)

แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง

ลักษณะผู้นำของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. อายุ

.....ต่ำกว่า 35 ปี

.....ตั้งแต่ 35 ปี หรือมากกว่า

2. วุฒิ

.....ป.กศ.ชั้นสูง หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า

.....ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา

3. เพศ

.....ชาย

.....หญิง

4. ประสบการณ์ในการทำงาน (อายุราชการ)

.....ตั้งแต่ 10 ปี หรือมากกว่า

.....ต่ำกว่า 10 ปีลงมา

ตอนที่ 2 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 18 ข้อ ให้ท่านพิจารณาว่า จากสถานการณ์เหล่านี้ท่านเคยปฏิบัติ
มาแล้วอย่างไร หรือคิดจะปฏิบัติอย่างไร โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่แสดงน้ำหนัก
ของการปฏิบัติหรือคิดที่จะปฏิบัติคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ในช่องใดช่องหนึ่ง
เพียงช่องเดียว

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เมื่อได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ข้าพเจ้าต้องการ รายละเอียดของงาน _____					
2. ข้าพเจ้าคิดว่า โดยทั่วไปครูใหญ่วางลักษณะทาง ใหญ่โตเกินความจำเป็น _____					
3. ข้าพเจ้าสามารถพูดได้ว่า ความคิดริเริ่มเป็นลักษณะ เด่นอย่างหนึ่งของข้าพเจ้า _____					
4. ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าครูใหญ่คบกับลูกน้องอย่างใกล้ชิด จะทำให้ครูใหญ่เสียเกียรติ _____					
5. ข้าพเจ้าชอบทำงานร่วมกับคนอื่น _____					
6. ข้าพเจ้าชอบฟังเพลง อ่านหนังสือคนเดียวมากกว่า การไปร่วมสังสรรค์กับคนอื่น _____					
7. เมื่ออยู่ใกล้ชิดกับครูใหญ่ ข้าพเจ้าจะทำงานอย่าง เข้มแข็ง _____					
8. ข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน _____					
9. ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจเมื่อได้แก้ปัญหาโดยใช้ความคิด และความสามารถของตนเอง _____					
10. ข้าพเจ้าชอบครูใหญ่ที่รอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างมากกว่า ครูใหญ่ที่ขอความช่วยเหลือจากข้าพเจ้า _____					
11. ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับการที่ครูใหญ่คบสนิธิชอบกับ ครูบางคนมากกว่าคนอื่น ๆ _____					
12. ข้าพเจ้าต้องการทำงานด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ มากกว่าที่จะปล่อยให้ครูใหญ่รับผิดชอบแทน _____					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. ชาวเผ่าคิดว่า ถ้าให้ครูชายกับครูหญิงทำงานรวมกัน จะเกิดปัญหา _____					
14. แม่ชาวเผ่าจะทราบว่าครูใหญ่มีความสัมพันธ์ทางชู้สาว กับหญิงอื่น ชาวเผ่าก็ยังยอมรับนับถืออยู่เหมือนเดิม _____					
15. ชาวเผ่าคิดว่า ถ้าทำงานคนเดียวจะทำให้รวดเร็ว _____					
16. ถ้าครูใหญ่ไม่สามารถทำให้ชาวเผ่ารักก็โคกไม่สมควร เป็นครูใหญ่ _____					
17. ถ้ามีสมาชิกคนอื่นทำให้งานของกลุ่มล่าช้า ชาวเผ่า รู้สึกเสียใจ _____					
18. ชาวเผ่าคิดว่า คำว่า "ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่" เป็นศกัณินา _____					

ขอความกรุณาตรวจทานอีกครั้งหนึ่งว่าท่านได้ตอบครบถ้วนทุกข้อแล้วหรือยัง

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ประกอบ พรหมรักษ์

ตาราง 17 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

คนที่	ข้อที่ - คะแนน																		รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	5	3	4	1	4	2	4	3	5	4	4	1	1	3	1	5	5	2	57
2	5	3	3	2	4	3	3	3	3	5	2	2	3	2	3	2	3	2	53
3	5	1	4	2	2	1	1	3	2	4	1	1	1	1	1	5	4	2	41
4	5	4	3	1	5	2	3	3	2	4	1	1	1	1	4	5	4	2	51
5	5	3	3	1	5	5	3	3	1	2	3	1	1	1	1	1	5	1	45
6	3	2	5	1	5	3	3	4	5	3	2	1	2	3	2	3	4	1	52
7	5	3	4	2	4	4	3	3	3	2	1	2	2	2	3	5	2	4	50
8	5	3	4	2	4	5	3	3	3	2	1	2	2	2	3	5	2	5	56
9	5	3	3	1	5	3	4	4	3	4	1	2	2	3	2	3	5	1	54
10	5	4	3	1	3	3	4	5	3	4	2	1	1	1	2	2	4	1	49
11	5	4	3	2	5	3	4	5	5	4	1	1	3	2	2	2	4	1	59
12	5	3	5	1	3	3	3	4	5	4	3	3	1	3	1	1	2	3	53
13	4	2	3	1	4	2	3	3	4	3	1	1	2	4	1	2	5	3	46
14	5	4	3	1	3	3	3	3	4	5	1	2	3	3	1	3	5	2	54
15	5	3	5	1	5	5	4	4	3	4	1	1	1	1	1	5	5	3	57
16	3	2	4	2	2	3	3	4	4	4	1	2	4	3	2	3	4	3	53
17	5	4	3	1	5	2	5	4	5	4	1	1	3	2	2	4	4	3	58
18	2	3	1	1	5	3	3	5	3	4	1	1	1	1	3	3	4	4	45
19	5	3	5	1	3	2	3	5	5	2	1	1	5	3	3	2	5	5	59
20	1	1	3	1	5	1	3	3	3	1	1	3	1	3	1	1	1	1	34
21	5	3	4	3	3	5	3	4	4	5	3	3	3	3	3	4	5	4	67
22	4	4	5	1	4	3	3	4	4	4	2	2	3	3	3	4	4	5	62

ตาราง 17 (ต่อ)

คนที	ข้อที่ - คะแนน																		รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
23	3	4	2	3	5	2	3	3	2	2	1	2	1	2	1	2	4	4	46
24	4	3	3	3	4	4	3	3	4	4	2	3	4	3	3	4	4	3	65
25	5	4	4	3	3	4	4	4	4	5	2	2	3	1	2	4	4	4	63
26	5	5	4	1	5	3	3	4	4	1	1	1	2	2	2	3	5	3	54
27	3	4	3	2	4	3	3	4	5	3	1	2	1	1	5	5	4	3	56
28	5	1	5	1	3	3	3	3	4	2	1	1	2	1	2	4	5	2	48
29	5	4	4	2	4	3	4	4	5	3	4	2	3	4	3	4	4	4	66
30	2	4	3	1	3	5	3	3	5	1	1	1	1	3	4	3	2	3	48
31	5	3	5	1	5	3	3	4	4	4	1	1	1	2	2	4	5	2	55
32	5	3	5	1	5	5	3	4	4	4	1	1	1	2	1	4	5	2	56
33	5	3	5	1	5	5	3	4	4	4	1	1	1	2	1	4	5	2	57
34	3	4	4	1	3	3	4	4	5	4	1	1	1	1	2	4	5	2	53
35	3	3	5	1	4	3	4	4	3	1	1	1	3	1	3	5	3	3	51
36	5	3	4	2	3	3	3	4	4	3	1	1	3	3	2	2	2	3	51
37	4	3	4	1	4	3	3	5	4	3	3	2	2	3	2	1	2	3	52
38	3	3	3	2	4	3	3	5	5	4	1	1	3	3	2	4	5	1	55
39	3	3	4	3	5	3	3	4	5	3	1	1	1	3	3	1	3	3	53
40	5	3	3	1	4	2	3	4	4	3	1	3	1	1	3	5	5	3	54
s_1^2	1.21	0.77	0.90	0.50	0.82	1.14	0.37	0.46	1.04	1.32	0.75	0.50	1.16	0.86	0.98	1.79	1.32	1.29	s_2^2 = 43.16

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

$$= \frac{18}{17} \left\{ 1 - \frac{17.18}{43.16} \right\}$$

$$= 0.64$$